

دانشکده روانشناسی
رشته روانشناسی اسلامی مثبت گرا
پایان نامه کارشناسی ارشد

مدل فرایندی طلاق عاطفی بر اساس منابع اسلامی

استاد راهنما
حجت الاسلام و المسلمین دکتر محمدرضا احمدی

استاد مشاور
حجت الاسلام و المسلمین دکتر حسین رضائیان بیلندی

دانش پژوه
محمدرضا نجفی

دی ماه ۱۴۰۳

الحمد لله الذي
خلقنا من
الحمم

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
موسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت

بسمه تعالی

صورت جلسه دفاع پایان نامه

با تمییزات خداوند متعال و با استعانت از حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه)

جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد جناب آقای محمد رضا نجفی رشته: روانشناسی اسلامی

تحت عنوان: مدل فرایندی طلاق عاطفی بر اساس منابع اسلامی

با حضور استاد راهنما، استاد مشاور و هیأت داوران در موسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت در تاریخ ۱۳۹۴/۰۴/۰۴ برگزار گردید و پایان نامه ایشان با کسب نمره به عدد: ۲۰ به حروف: بیست با درجه عالی پذیرفته شد.

نام و نام خانوادگی	مرتبه علمی	امضاء
مدیر گروه: حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر محمدرضا احمدی	دانشیار	
استاد راهنما: حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر محمدرضا احمدی	دانشیار	
استاد داور: حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر جعفر هوشیاری	استادیار	
استاد مشاور: حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر حسین رضائیان	مربی	
نماینده تحصیلات تکمیلی: جناب آقای سید مهدی موسوی	ارشد	

معاون آموزشی موسسه

نوری ارسناد حسینی

دانشکده روانشناسی
رشته روانشناسی اسلامی مثبت گرا
پایان نامه کارشناسی ارشد

مدل فرایندی طلاق عاطفی بر اساس منابع اسلامی

استاد راهنما
حجت الاسلام و المسلمین دکتر محمدرضا احمدی

استاد مشاور
حجت الاسلام و المسلمین دکتر حسین رضائیان بیلندی

دانش پژوه
محمدرضا نجفی

دی ماه ۱۴۰۳

تعهدنامه اصالت پایان‌نامه

اینجانب محمد رضا نجفی فرزند محمد متولد ۱۳۷۰ به شماره شناسنامه ۴۰۴۰۱۵۳۱۷۰ صادره از همدان به شماره دانش‌پژوهی ۴۰۰۲۱۴۰۰۱ رشته روانشناسی اسلامی مثبت گرا متعهد می‌شوم که مطالب مندرج در این پایان‌نامه حاصل کار پژوهشی اینجانب است و دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این زمینه از آنها استفاده شده است مطابق مقررات ارجاع و در فهرست منابع و مآخذ ذکر گردیده است.

این پایان‌نامه قبلاً برای احراز هیچ مدرک همسطح یا بالاتر ارائه نشده است. در صورت اثبات تخلف (در هر زمان) مدرک تحصیلی صادرشده توسط مؤسسه از اعتبار ساقط خواهد شد.

نام و نام خانوادگی دانش‌پژوه

محمد رضا نجفی

امضاء

حقوق مادی و معنوی پایان نامه

چاپ و انتشار پایان نامه های تحصیلی دانش پژوهان مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت بیانگر بخشی از فعالیت های علمی پژوهشی مؤسسه است.

اینجانب محمدرضا نجفی دانش پژوه رشته روانشناسی اسلامی مثبت گرا مقطع کارشناسی ارشد، متعهد می گردم موارد ذیل را در خصوص حقوق مادی و معنوی پایان نامه ام با موضوع:

مدل فرایندی طلاق عاطفی بر اساس منابع اسلامی

رعایت نمایم و در صورت تخلف از موارد ذیل، کلیه تبعات حقوقی آن بر عهده اینجانب خواهد بود:

۱. در صورت اقدام به چاپ پایان نامه، مراتب را قبلاً به صورت کتبی به معاونت پژوهش مؤسسه اطلاع دهم و در صورت تمایل مؤسسه به چاپ پایان نامه به صورت کتاب، اولویت با مؤسسه خواهد بود.
۲. در صورت موافقت معاونت پژوهش با چاپ پایان نامه به صورت کتاب توسط دانش پژوه، در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل چاپ گردد:

«کتاب حاضر حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته روانشناسی اسلامی مثبت گرا است که در سال ۱۴۰۳ در مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت به راهنمایی آقای دکتر احمدی از آن دفاع شده است».

۳. به منظور غنی سازی منابع و مآخذ کتابخانه مؤسسه، یک نسخه از آن به کتابخانه و یک نسخه نیز جهت بهره برداری به معاونت پژوهش اهدا خواهد شد.

نام و نام خانوادگی دانش پژوه

محمدرضا نجفی

امضاء

تقدیم

تحفه‌های ناچیز، تقدیم به محضر او که علم مطلق است و سرچشمه تمام دانایی‌ها؛
سپاس بی‌پایان خدای یگانه‌ای را که در هر گام از این مسیر دشوار، همواره دستگیر من بوده و با
نور هدایتش، راه را برایم روشن ساخته است. او که آموختن و جستجوی حقیقت را در دل من
نهاد و امید و توان ادامه راه را عطا فرمود.

تقدیم به وجود مقدس اهل بیت علیهم السلام، بالاخص بانوی کرامت، حضرت معصومه
(سلام الله علیها) که مأمن دعاهایم بوده است و آستان نورانی‌اش آرامش دل و چراغ امیدم.

با تمام وجود، تقدیم به روح بلند و آسمانی مادر عزیزم که سایه‌اش اگرچه از سرم کم شد، اما
وجودش تا همیشه در قلبم جاودان خواهد بود و خاطره مهربانی و فداکاری‌اش، سرمایه‌ای برای
پیمودن تمام مسیرهای پیش روست.

تقدیم به تمامی کسانی که در سایه دعاهایشان، به این لحظه از زندگی‌ام رسیده‌ام؛ آنان که بی‌آنکه
صدایشان را بشنوم، همراه و یاورم بوده‌اند.

تقدیر و تشکر

سپاس بی‌کران خدای متعال را که به من توفیق پیمودن مسیر علم و دانش را عطا فرمود. اکنون که این پایان‌نامه به‌ثمررسیده است، بر خود واجب می‌دانم از عزیزانی که در این مسیر یاریگر من بودند، صمیمانه قدردانی نمایم.

نخستین سپاس‌ها و عمیق‌ترین احترام‌هایم تقدیم استاد راهنمای ارجمندم، جناب دکتر محمدرضا احمدی که با دانش، دقت نظر و راهنمایی‌های دلسوزانه‌شان، این مسیر را برای من روشن‌تر ساختند. همچنین از استاد مشاور عزیز و گران‌قدرم، جناب آقای دکتر رضاییان، برای همراهی علمی، صبر و همکاری‌های ارزشمند و دقیقشان کمال تشکر را دارم.

با نهایت افتخار، از پدرم که با تلاش و دعای خیر خود همواره حامی و پشتیبان من بوده است، و نیز از همسر عزیز و مهربانم تشکر می‌کنم که با صبر و همراهی‌های بی‌مثالش در تمام لحظات این مسیر دشوار در کنار من بود و مرا در پیمودن این راه دلگرم ساخت.

تقدیر و سپاس بسیار فراوان نیز نثار فرزندان عزیز و دل‌بندم که با نگاه معصومانه و محبت بی‌پایانشان همیشه نیروی قلبم بوده‌اند و انگیزه‌ای وصف‌ناپذیر برای ادامه این مسیر به من بخشیدند.

در نهایت، از دوستان، و تمامی عزیزانی که در این مسیر مرا یاری کردند، چه با تشویق‌ها و حمایت‌های معنوی و چه با کمک‌های علمی و فنی، صمیمانه سپاسگزاری می‌کنم.

چکیده

خانواده به عنوان یکی از مهم ترین نهادهای اجتماعی، با چالش های متعددی روبه رو است که یکی از آنها، طلاق عاطفی، به عنوان یکی از آسیب های جدی خانواده شناخته می شود. پژوهش حاضر با هدف تدوین مدل فرایندی طلاق عاطفی بر اساس منابع اسلامی و تعیین روایی محتوایی آن انجام شده است. این مطالعه به صورت ترکیبی (کیفی و کمی) طراحی و اجرا شد. در بخش کیفی، گردآوری داده ها در دو مرحله صورت گرفت. در مرحله اول، با استفاده از منابع لغت و اصطلاحات روان شناختی، ۲۴ واژه و اصطلاح تخصصی لاتین و ۱۱۲ مفهوم مرتبط با طلاق عاطفی در ادبیات معاصر شناسایی شد که پس از تطبیق با ادبیات کهن، به ۳۷ مفهوم تقلیل یافت. در مرحله دوم، با بهره گیری از این مفاهیم و حوزه های معنایی مرتبط، ۱۸۱۲ آیه و روایت اسلامی بررسی شد. این متون طی فرایند غربالگری شامل ارزیابی ضعف کتاب و ارتباط مفهومی، به ۳۷۶ روایت نهایی کاهش یافت. تحلیل داده ها با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی سیه و شانون (۲۰۰۵) به شیوه تحلیل عرفی و قراردادی انجام شد. در این فرایند، ۳۷۶ کد اولیه شناسایی و به ۲۸۷ کدباز متمرکز، ۷۲ کد محوری، و ۱۹ کد انتخابی به عنوان مؤلفه های اصلی تقلیل یافت که در نهایت منجر به طراحی یک مدل مفهومی برای طلاق عاطفی بر اساس منابع اسلامی شد. در بخش کمی، شاخص روایی محتوایی مدل با استفاده از نظرات ۹ متخصص به روش نمونه گیری هدفمند و گلوله برفی ارزیابی شد. نتایج نشان داد مدل پیشنهادی شامل ۶ مؤلفه هسته ای (تزلزل عاطفی، ناسازگاری، رویگردانی، متعهد نبودن، نافرمانی، و ناکارآمدی جنسی)، ۹ مؤلفه زمینه ای (اختلاف سنی، ارتباط با نامحرم، ازدواج تحمیلی، دخالت دیگران در روابط، عدم کفویت، ویژگی های شخصیتی، سهل انگاری، مسائل اقتصادی، و زمینه های ژنتیکی)، و ۴ پیامد (نفرت، خیانت، طلاق، و اختلال در کارکردهای اجتماعی) است. یافته های این پژوهش، زمینه مناسبی برای طراحی ابزارهایی مانند پرسشنامه مبتنی بر مدل، مداخلات درمانی، و بسته های آموزشی برای پیشگیری و مدیریت طلاق عاطفی فراهم می کند.

کلیدواژه ها: طلاق، طلاق عاطفی، مدل، مدل فرایندی، منابع اسلامی

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات و تعریف مفاهیم	۱
۱-۱ کلیات	۲
۱-۱-۱ بیان مسئله	۲
۱-۱-۲ ضرورت و اهمیت	۵
۱-۱-۳ پرسش های اصلی و فرعی تحقیق	۸
۲-۱ مفاهیم	۸
۱-۲-۱ مدل مفهومی	۹
۲-۲-۱ مدل فرایندی	۹
۳-۲-۱ منابع اسلامی	۱۰
فصل دوم: ادبیات نظری و پیشینه پژوهش	۱۳
۱-۲ گستره طلاق عاطفی در منابع اسلامی	۱۴
۱-۱-۲ طلاق از نگاه قرآن و مفسرین	۱۴
۲-۱-۲ مفهوم طلاق	۱۷
۳-۱-۲ طلاق در قانون ایران	۱۹
۴-۱-۲ مفهوم عاطفه در لغت	۲۰
۵-۱-۲ مفهوم و جایگاه عاطفه در قرآن	۲۱
۶-۱-۲ ابواب مرتبط با طلاق عاطفی در منابع فقهی	۲۲
۷-۱-۲ واژگانی مرتبط با طلاق عاطفی در فقه	۲۲
۲-۲ گستره طلاق عاطفی در منابع روان شناسی	۲۹
۱-۲-۲ مفهوم طلاق	۲۹
۲-۲-۲ مفهوم عاطفه	۳۰
۳-۲-۲ مفهوم روان شناختی طلاق عاطفی	۳۰
۴-۲-۲ نظریه های مرتبط با طلاق عاطفی	۳۲
۱-۴-۲-۲ نظریه سیستمی کیفیت زناشویی مارکز	۳۲
۲-۴-۲-۲ نظریه نظم خُرد چلبی	۳۹
۳-۴-۲-۲ نظریه مثلث عشق استرنبرگ	۴۵
۴-۴-۲-۲ طلاق رسمی یا عاطفی از دیدگاه جان گاتمن	۴۹
۵-۲-۲ فرایند طلاق عاطفی	۵۱
۶-۲-۲ عوامل طلاق عاطفی	۵۵
۷-۲-۲ نشانه های طلاق عاطفی	۶۲
۸-۲-۲ پیامدهای طلاق عاطفی	۶۳
۳-۲ پیشینه پژوهش	۶۷
۱-۳-۲ تحقیقات کیفی	۶۷
۲-۳-۲ تحقیقات کمی	۷۰
فصل سوم: روش تحقیق و اجرای پژوهش	۷۶
۱-۳ روش تحقیق	۷۷

۷۷	۱-۱-۳ معنانشناسی زبانی
۷۸	۲-۱-۳ تحلیل محتوای کیفی
۸۰	۳-۱-۳ روش توصیفی زمینه‌یابی
۸۰	۲-۳ جامعه آماری و متنی
۸۱	۳-۳ نمونه و روش نمونه‌گیری
۸۲	۴-۳ مراحل انجام تحقیق
۸۳	۱-۴-۳ استخراج مفاهیم اولیه طلاق عاطفی بر اساس منابع اسلامی
۸۴	۲-۴-۳ جمع‌آوری و غربالگری داده‌های مرتبط با طلاق عاطفی
۸۴	۳-۴-۳ تجزیه و تحلیل داده‌ها
۸۴	۱-۳-۴-۳ کدگذاری باز
۸۵	۲-۳-۴-۳ کدگذاری محوری
۸۵	۳-۳-۴-۳ کدگذاری انتخابی
۸۸	۴-۴-۳ دل مفهومی طلاق عاطفی
۸۸	۵-۴-۳ مدل فرایندی طلاق عاطفی
۹۲	فصل چهارم: یافته‌های پژوهش
۹۳	۱-۴ پاسخ به پرسش اول: مفاهیم ناظر به طلاق عاطفی در منابع اسلامی
۹۳	۱-۱-۴ گام اول: تشکیل حوزه معنایی طلاق عاطفی در کتب تخصصی لاتین
۹۳	۲-۱-۴ گام دوم: تشکیل حوزه معنایی طلاق عاطفی در کتب عربی معاصر
۹۶	۳-۱-۴ گام سوم: تشکیل حوزه معنایی طلاق عاطفی در کتب عربی اصیل
۹۸	۲-۴ پاسخ به پرسش دوم: عناصر و مؤلفه طلاق عاطفی در منابع اسلامی
۹۸	۱-۲-۴ مؤلفه اختلاف سنی
۹۹	۲-۲-۴ مؤلفه ارتباط با نامحرم
۱۰۰	۳-۲-۴ مؤلفه ازدواج تحمیلی
۱۰۲	۴-۲-۴ مؤلفه دخالت دیگران در روابط
۱۰۳	۵-۲-۴ مؤلفه عدم کفویت
۱۰۵	۶-۲-۴ مؤلفه ویژگی‌های شخصیتی
۱۰۶	۷-۲-۴ مؤلفه سهل انگاری
۱۰۸	۸-۲-۴ مؤلفه مسئله اقتصادی
۱۱۱	۹-۲-۴ مؤلفه زمینه‌های ژنتیکی
۱۱۲	۱۰-۲-۴ مؤلفه تزلزل عاطفی
۱۱۵	۱۱-۲-۴ مؤلفه ناسازگار
۱۱۸	۱۲-۲-۴ مؤلفه رویگردانی
۱۲۱	۱۳-۲-۴ مؤلفه متعهد نبودن
۱۲۴	۱۴-۲-۴ مؤلفه نافرمانی
۱۲۵	۱۵-۲-۴ مؤلفه ناکارآمدی جنسی
۱۲۹	۱۶-۲-۴ مؤلفه نفرت
۱۳۱	۱۷-۲-۴ مؤلفه طلاق
۱۳۲	۱۸-۲-۴ مؤلفه خیانت

۱۳۳	..... مؤلفه: اختلال در کارکرد اجتماعی
۱۳۴	..... ۳-۴ پاسخ به پرسش سوم: میزان روایی مدل طلاق عاطفی بر اساس منابع اسلامی
۱۳۶	..... ۴-۴ پاسخ به پرسش چهارم: مدل مفهومی طلاق عاطفی بر اساس منابع اسلامی
۱۳۷	..... ۵-۴ پاسخ به پرسش پنجم: مدل فرایندی طلاق عاطفی بر اساس منابع اسلامی
۱۴۰	..... فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری
۱۴۲	..... ۱-۵ تبیین مؤلفه‌های طلاق عاطفی
۱۴۲	..... ۱-۱-۵ عناصر زمینه ساز
۱۴۲	..... ۱-۱-۵-۱ مؤلفه اختلاف سنی
۱۴۳	..... ۱-۱-۵-۲ مؤلفه: ارتباط با نامحرم
۱۴۴	..... ۱-۱-۵-۳ مؤلفه: ازدواج تحمیلی
۱۴۵	..... ۱-۱-۵-۴ مؤلفه: دخالت دیگران در روابط
۱۴۶	..... ۱-۱-۵-۵ مؤلفه: عدم کفویت
۱۴۷	..... ۱-۱-۵-۶ مؤلفه: ویژگی‌های شخصیتی
۱۴۸	..... ۱-۱-۵-۷ مؤلفه: سهل انگاری
۱۴۹	..... ۱-۱-۵-۸ مؤلفه: مسئله اقتصادی
۱۵۰	..... ۱-۱-۵-۹ مؤلفه: زمینه‌های ژنتیکی
۱۵۰	..... ۱-۱-۵-۱۰ عناصر هسته‌ای
۱۵۰	..... ۱-۲-۱-۵ مؤلفه: تزلزل عاطفی
۱۵۲	..... ۱-۲-۱-۵-۲ مؤلفه: ناسازگاری
۱۵۳	..... ۱-۲-۱-۵-۳ مؤلفه: رویگردانی
۱۵۴	..... ۱-۲-۱-۵-۴ مؤلفه: متعهد نبودن
۱۵۵	..... ۱-۲-۱-۵-۵ مؤلفه: نافرمانی
۱۵۶	..... ۱-۲-۱-۵-۶ مؤلفه: ناکارآمدی جنسی
۱۵۷	..... ۱-۳-۱-۵ عناصر پیامدی
۱۵۷	..... ۱-۳-۱-۵-۱ مؤلفه: نفرت
۱۵۸	..... ۱-۳-۱-۵-۲ مؤلفه: طلاق
۱۵۹	..... ۱-۳-۱-۵-۳ مؤلفه: خیانت
۱۶۰	..... ۱-۳-۱-۵-۴ مؤلفه: اختلال در کارکرد اجتماعی
۱۶۱	..... ۲-۵ تبیین و ترسیم نهایی مدل فرایندی طلاق عاطفی بر اساس منابع اسلامی
۱۶۴	..... ۳-۵ محدودیت‌های پژوهش
۱۶۴	..... ۴-۵ پیشنهادات پژوهش
۱۶۶	..... منابع
۱۶۷	..... ۱-۶ منابع فارسی
۱۷۵	..... ۲-۶ منابع عربی
۱۷۸	..... ۳-۶ منابع انگلیسی
۱۸۰	..... پیوست‌ها
۱۸۱	..... ۱-۷ پیوست شماره ۱: بررسی لغات تخصصی لاتین
۱۸۵	..... ۲-۷ پیوست شماره ۲: بررسی لغات معاصر عربی

- ۳-۷ پیوست شماره ۳: بررسی لغات کهن(اصیل) عربی ۱۸۷
- ۴-۷ پیوست شماره ۴: فرم اعتبارسنجی میزان مطابقت و ضرورت مولفه های طلاق عاطفی با آموزه های اسلامی توسط کارشناسان خبره ۱۹۹
- ۵-۷ پیوست شماره ۵: میزان روایی مدل طلاق عاطفی بر اساس منابع اسلامی ۲۳۲

فهرست جداول

- شکل ۱-۲ ترکیب رماتیک ۳۴
- شکل ۲-۲ الگوی وابستگی - فاصله‌ای ۳۵
- شکل ۳-۲ الگوی جدایی ۳۵
- شکل ۴-۲ ارتباط متعادل ۳۶
- شکل ۵-۲ ارتباط زوج محور ۳۷
- شکل ۶-۲ ارتباط خانواده محور ۳۸
- شکل ۷-۲ ارتباط سست ۳۸
- شکل ۸-۲ قطب های شخصت ۴۱
- شکل ۹-۲ انواع روابط / تعامل ۴۱
- شکل ۱۰-۲ ابعاد "ما" ۴۲
- شکل ۱۱-۲ چهار مشکل نظم اجتماعی خرد ۴۲
- شکل ۱۲-۲ مثلث عشق استرنبرگ ۴۷
- شکل ۱۳-۲ شرایط علی طلاق ۵۲
- شکل ۱۴-۲ شرایط میانجی طلاق ۵۲
- شکل ۱۵-۲ زمینه طلاق ۵۳
- شکل ۱۶-۲ استراتژی‌های زنان در مواجهه با طلاق عاطفی ۵۳
- شکل ۱۷-۲ پیامدهای طلاق عاطفی ۵۴
- شکل ۱۸-۲ نظریه طلاق عاطفی ۵۵
- شکل ۱۹-۴ مفاهیم اولیه مرتبط با حوزه طلاق عاطفی در منابع اسلامی ۹۷
- شکل ۲۰-۴ مولفه های مفهومی طلاق عاطفی ۱۳۶
- شکل ۳-۴ مدل فرایندی طلاق عاطفی ۱۳۸
- شکل ۱-۵ ترسیم نهایی مدل فرایندی طلاق عاطفی بر اساس منابع اسلامی ۱۶۳

فهرست اشکال

- شکل ۱-۲ ترکیب رماتیک ۳۴
- شکل ۲-۲ الگوی وابستگی - فاصله‌ای ۳۵
- شکل ۳-۲ الگوی جدایی ۳۵
- شکل ۴-۲ ارتباط متعادل ۳۶

شکل ۲-۵ ارتباط زوج محور	۳۷
شکل ۲-۶ ارتباط خانواده محور	۳۸
شکل ۲-۷ ارتباط سست	۳۸
شکل ۲-۸ قطب های شخصت	۴۱
شکل ۲-۹ انواع روابط / تعامل	۴۱
شکل ۲-۱۰ ابعاد "ما"	۴۲
شکل ۲-۱۱ چهار مشکل نظم اجتماعی خرد	۴۲
شکل ۲-۱۲ مثلث عشق استرنبرگ	۴۷
شکل ۲-۱۳ شرایط علی طلاق	۵۲
شکل ۲-۱۴ شرایط میانجی طلاق	۵۲
شکل ۲-۱۵ زمینه طلاق	۵۳
شکل ۲-۱۶ استراتژی های زنان در مواجهه با طلاق عاطفی	۵۳
شکل ۲-۱۷ پیامدهای طلاق عاطفی	۵۴
شکل ۲-۱۸ نظریه طلاق عاطفی	۵۵
شکل ۴-۱ مفاهیم اولیه مرتبط با حوزه طلاق عاطفی در منابع اسلامی	۹۷
شکل ۴-۲ مولفه های مفهومی طلاق عاطفی	۱۳۶
شکل ۴-۳ مدل فرایندی طلاق عاطفی	۱۳۸
شکل ۵-۱ ترسیم نهایی مدل فرایندی طلاق عاطفی بر اساس منابع اسلامی	۱۶۳

فهرست نمودارها

نمودار ۲-۱: آمار طلاق در سال های مختلف	۶
نمودار ۲-۲: آمار طلاق بر حسب طول مدت ازدواج	۷

فصل اول: کلیات و تعریف مفاهیم